

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaszállít
 vagy megőrségre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A szakszervezetek üldözése.

A szociáldemokraták mint minden évben, úgy az idén is husvétkor tartják meg országos gyűlésüket. Buchingerék, Weltnerék, Garbáiék és Bokányiék ezen a szent ünnepen csöditik össze az ország elégedellen elemeit és mennydörögni fognak a klerikalizmus térfoglalása és az ellen, hogy a szakszervezeteket üldözik. Mi baja a szociáldemokraciának a klerikalizmussal, valóban nem tudjuk. Annyit látunk, hogy ezzel is újból bebizonyítást nyer az a bennünk régen meggyökereedett igazság, hogy a szociáldemokrácia ellensége a vallásnak és egyháznak.

A szakszervezetek üldözése kérdésének felvetésével kétségkívül azt akarják elérni, hogy a külföld szánakozva tekintsen erre a szegény Magyarországra, mely a munka szervezését üldözi és lehetlenné teszi. Holott az igazság az és ezt a szociáldemokrácia éppen úgy tudja, mint mi, hogy nálunk újabb időben csak a munka szervezésével járó visszaéléseket akarja a közkormányzat lehetlenné tenni.

Lássuk csak, hogyan fejlődtek a dolgok idáig.

Mikor a gyáripár térfoglalásával a munkásosztály válságba jutott, a munkásosztály anyagi és erkölcsi züllésének megakadályozására egyedüli orvosságnak a munka szervezése látszott. Velünk együtt mindazok, kik a munkásosztály javát

szívéükön viselik, meleg szószólói lettek a szakszervezeti intézmény felkarolásának és fejlődésének.

Tisztában voltunk a szakszervezetek céljaival és azért nyugodt lélekkel tanácsolhattuk, hogy a munkások szakszervezetekbe tömörüljenek. Azt hittük, hogy a szakszervezetek a munkásegyletek keretében arra fognak törekedni, hogy a munkásosztály vallás-erkölc-i nevelését biztosítsák, hogy a tagoknak szakmerteit növeljék és oly intézményekről fognak gondoskodni, melyek a munkásosztály anyagi jólétét előmozdítják. Azt hittük, hogy arra fognak törekedni, hogy a munkásosztály részére jobb munkafeltételeket biztosítsanak és a fogyasztás szervezésével megélhetésüket megkönnyítsék.

Nagy csalódás érte mindazokat, akik megvárták, hogy a magyar szakszervezeteknek ez lesz a munkálkodási köre. Leginkább csalatkoztak azonban maguk a munkások.

A szakszervezeteknek céljaik elérésében különösen négy eszköz igénybevétele áll rendelkezésre. Ugymint a sztrájk, a békebírság intézménye, a tiszta haszonban való részesedésre való törekvés, tehát az alkotmányos rendszer meghonosítása és a kollektív munkaszerződés.

A magyarországi szociáldemokrata szakszervezetek ezekből az eszközökből csak a sztrájkot vették jobbadán igénybe. És itt oly tulzásokra ragadtatta magát, mely a sztrájkok történetében ritkítja párját.

Sztrájkolni minden áron, volt a jelszó és a ki nem akar sztrájkolni, azt a legkegyetlenebb terrorral kényszeríteni arra, hogy ne dolgozzék, — ebben a két eljárásban merült ki a szociáldemokrácia minden bölcsessége és csakhamar kitűnt, hogy a szakszervezetek nem a munkásosztály anyagi és erkölcsi javainak előmozdítására törekuszenek, hanem arra, hogy a munkások anyagi és erkölcsi javainak kizsákmányolásával őket oly pártfegyelembe belekényszerítsék, mely a szakszervezetekből tisztán politikai hatalmi és harci szervezeteket csinált.

Erre azonban a munkásoknak semmi szükségük. A szakszervezet a maga nem-mivoltában közérdeket szolgál, de hogy a munkások csak azért álljanak rudnak, hogy a vezérek jól fizetett állásokhoz jussanak, a közérdek rovására van.

A szakszervezetek tehát lejtőre jutottak. Titkos célokra pénzt gyűjtöttek, az alapszabályokban meg nem állapított díjakat szedtek és a dolgozni akaró munkásokat terrorizálták. Ezt már a munkások is megsokallták és nem egy ízben maguk a munkások jelentették fel a szakszervezeteket. Így történt ez Nagyváradon is az építő munkások szakszervezeténél.

A belügyi kormányzat, nagyon helyesen, több szakszervezetet, mely alapszabályellenesen működött, feloszlattott. A szakszervezetek erre azzal fenyegetődtek, hogy valamennyi szakszervezetet fel-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Igaz fájdalom.

(Franciából.)

Penhoet kisasszony szerény évjárdékából élt távol Párisból, csendes, kis falusi birtokán. Magas, barna, szürkűlő haju nő volt, kissé érdes, de azért jóságos modorral, úde egészséggel, melancholikus, nedves szemekkel, melyekben minden gondolata hűségesen visszatükröződött. Senkivel se barátkozott, csak a Chevignon családdal, mely minden évben nyári tartózkodásra kijött Párisból és a mellette levő házban lakott.

Miután Jean Cheignon csaknem egykor volt Penhoet Adeline-el és a két család már régtől szoros barátságban élt egymással, mindenki azt hitte, hogy Jean Adeline-t veszi feleségül. Az erős, szeretetreméltó kisleány és a gyenge elkényeztetett fiú, gyermektegtudatlanságban játszadoztak egymással. Szülők gyönyörködtek a gyerekes játékok komolyságában és miután tudták, hogy Adeline idővel számos jövedelmű majorság örökösője lesz Cheignon-ék megindultán, könyező szemekkel gondogatták:

— Milyen kedves dolog lenne, ha idővel őss eházásíthatnók őket! Rajta! Bátorság Jean, csókold meg a kis feleségedet!

Penhoet-ék pedig szülői hiúságukban hilezelve kijelentették:

— Csakugyan kedves lenne! Csókold meg a férjcskódet, Adeline!

És a két gyermek öntudatlan gyöngédséggel, szeretettel, csakugyan összecsókolóztak.

Később Jean iskolába került és elfelejtette szüneli barátait; míg Adeline az apácinál folyton csak Jeanra gondolt. Azonban Adeline sohase jutott el Párisba, Jean pedig, ki időközben tértüvü érlelődött, minden szabad idejét utazásra használta fel. A leány szülői elhaltak, az elhanyagolt majorságokat potom áron el kellett adni és Penhoet kisasszonynak csupán csak anyija maradt, amennyire a megélhetéséhez feltétlenül szüksége volt. Cheignon-ék már rég megfeledeztek régebbi terveikről, midőm Adeline egy napon megtudta, hogy Jean Párisban gazdagon nősült. Mindenki azt hitte, hogy Penhoet kisasszonynak ez nem okoz mélyebb bánatot, mert kitűnő egészsége megőrizte a halványouástól, elsóványodástól és miután kedélyét az ómelygős regények sem rontották meg, Jean házasságának híre sem hagyott — látszólag — semmi nyomot rajta. Csak egyszer sötetedett el tekintete, mintha láthatatlan kezű átlátszó függőnyt vontak volna a nyitott ablak elé, hogy gondolatait elhomályosítsák. Ez akkor történt, mikor megtudta, hogy Jean Cheignon, — most már két édes baby atyja, — a nyarat abban a házban tölti, mely közvetlen Adeline szomszédságában van.

Eleinte tartózkodtak a vele való érintkezéstől. Adeline nem nehezelt érte, sőt továbbra is a régi, szeretetreméltó, szolgálatkész szomszédnő maradt. Ez annyira lefegyverezte Cheignon-ékat, hogy ridegségüket megszüntetve, vendéül hívták magukhoz Adeline-t, ki a meghívás és fogadta és a szalomban úgy viselkedett, mint egy jólnevelt, illemtudó nevelőnő. Rendesen a sarokba vonult és mélyen elmerült himzésébe; csak akkor emelte föl pillát, akkor fénylettek beszédes szemei, ha Jean a terembe lépett. Míg Jean beszélt, minden szavára áhítattal figyelt, ölébe eresztette kezét és minden szavát öntudatlanul kísérté könnyed tejmozdulatával.

Egyetlen egyszer volt csak bátorsága véleményét nyilvánítani, mikor az ebédre meghívott városi tanácsos érdes kifjezésekkel bírálta egy fiatal leány viselkedését, aki — mert szülői elleneztek házasságát — szerelmesével titokban megszökött. Ekkor valaki, elég ki-méletlenül, azt kérdezte Penhoet kisasszonytól:

— Nos, mi az ön véleménye, kisasszony?

Adeline reszketett és mintha a körülülők fejei fölött messze kimagaslana, közvetlen, meleg, a megindulástól remegő hangon elmélázva mondta:

— Ah, én... én meg tudom érteni őket...

A társaság megbotránkozva elhallgatott, ő pedig zavarában mélyen elpirult és serényen folytatta megkezdett munkáját...

osztatnak és titkosan szervezkednek. Jól tudjuk, hogy egyik sem fog bekövetkezni. A szakszervezetek sem fel nem oszlanak és a munkások titkosan sem fognak szervezkedni, mert erre józan munkás nem kapható.

A helyzeten azonban lehet javítani, ha a munkások az eddig történetekből levonják a következtetést.

A szakszervezetek nem mozdították elő a munkások anyagi és erkölcsi boldogulását, mert eltértek eredeti céljuktól és politikai hatalmi álláspontot hajszoltak. Tessék visszatérni az eredeti álláspontra és a szakszervezet igazi célját és feladatát követni.

Ezt a szakszervezetet senkisésem fogja bántani, sőt mindenki örülni fog, hogy a munkás jó irányban szervezkedik.

Kirschának Ödön.

Politikai helyzet. A tegnapi minisztertanácsról hivatalosan azt jelentették, hogy az a román és szerb kereskedelmi szerződésekkel foglalkozott. Mint értesülünk, a miniszteri tanácskozásnak a nevezett ügyeken kívül a belpolitikai helyzet képezte a főtárgyát.

A függetlenségi párt egyik alelnöke aki Kossuth legbizalmasabb környezetéhez tartozik, a következőket mondotta a helyzetről:

A kormány szolidáris abban, hogy az önálló bankot 1911-re nem lehet megvalósítani, erre már se idő, se alkalom nincs; ezenkívül ő felsége se járul hozzá. A Wekerle kabinet tehát elvben elhatározta, hogy a közös bank szabadalmának 1917-ig való meghosszabbítását fogja ajánlani a parlamentnek. Ha erre a mostani Házban nem lesz megfelelő, kompakt többség, úgy a kormány új választásokat fog csinálni. Én azt hiszem, ha Kossuth elhagyja merev álláspontját és elég erélyesen fog fellépni, úgy a függetlenségi párt nagy része is vele fog menni és Justhék és Hollóék kilépnek a pártból. De bekövetkezik az ellenkezője is, ha Kossuth gyengének mutatkozik. Ez esetben fel fogják oszlatni a Házat és új választásokkal próbál majd egységes nagy pártot teremteni.

Justh és táborá nagyon bizakodnak abban,

hogy magukkal fogják ragadni a függetlenségi párt többségét. Egy képviselő, aki a napokban beszélt Justhtal, a házelnök következő szavait reprodukálja:

— Esküszöm arra, hogy ebben az országban olyan miniszterium nem fog többé kormányozni, mely a közös bank szabadalmának meghosszabítása alapján áll. Olyan obstrukciót csinálunk, aminőt még a világ nem látott. Minden kormányt megbuktatunk, amely a közös bankot akarja.

Egy államférfi egy hiriapíró előtt nyilatkozott a helyzetről:

— A helyzet kulcsa Kossuth kezében van. Ha így szól majd a pártjához: Az önálló bankot most nem lehet megcsinálni, de hét vagy tíz év múlva lehet, ha valamennyien összefogunk, hogy előkészítsük, — akkor a helyzet megmenthető. Harminc-negyven ember ellenzékebe fog menni, a többség azonban együtt marad és konszolidálódik. Ha Kossuth a banksoport nyomása alatt nem tudja magát erre elhatározni, nem marad más hátra, mint új választásokat elrendelni és megkérdezni a nemzetet.

Barkóczy báró a kereszttről. Két estilap heves támadást intézett Barkóczy Sándor báró kultuszminiszteri tanácsos ellen, mert hivatali szobájában a keresztet kifüggesztette. Barkóczy báró e támadásra a következőket jelentette ki:

— A kereszt a szeretet vallásának szimbóluma s azt kifüggeszteni nekem jogom van. Nem bánthat senkit s csodálkozom azon, hogy ebben bárki is kárhoztatandót lát. Mindenki tudja, hogy Eötvös József báró és Trefort Ágoston miniszterek szabadelvűsége minden kétségen felül állt s hivatalaikban mégis helyet foglalt a kereszt. Akkor senkinek sem volt ellene kifogása s természetesen találta mindenki. Nekem sokkal becsesebb a kereszt, mint bárkinek arcképe s ha mások arcképet tehetnek fel a falakra, én meggyőződésemet követem, a mikor a keresztet, e nagyszerű és felséges szimbólumot hivatalomban elhelyezem. Ennyi a válaszom a támadásra.

az íróttal. Könyökével nyitott magának utat a tömegben, félretolta az egyenruhás halottvivőket és igaz, mély fájdalomában térdre hullott a ravatalnál. Melle zihált a kétségbeesett zokogástól, még az se jutott eszébe, hogy patakként omló könnyeit kendőjével letörölje... Így maradt mozdulatlanul, hóna alatt a csomaggal, a koporsó előtt leborulva és zokogott... folyton csak zokogott... Közönyös volt minden és mindenki iránt, úgy hogy az özvegy és a rokonok már sértve érezték magukat kegyeletükben és nehezeltelve sutogni kezdtek egymás között...

A halottvivők letaposták ruháját, de nem emelkedett fel addig, míg a koporsót is megemelték... Az udvaron még feltűnőbben viselkedett... keztyűtlen kezeivel széttepte az ujságtakarót, melyből nem éppen válogatott, rítkó virágokat szedett elő, füvel, falevéllal gyeyitve, amint éppen a kertben vagy mezőn tépte... Ráhintette a halottas kocsira, hol az előkelő, halvány orchideákkal rítkó ellentétet képeztek. A gyászünnepegy rendezőjét, — aki a koszorúk és csokrok művészi elhelyezésén izzadva fáradozott, — ez az izléstelen részvét mélyen felháborította. Mikor kenetteljes hangon így szólott: »Kérem a család férfitagjait!« Penhoet kisasszony előre rohant, hogy elsőnek jusson a gyászkocsi mögé. A rosszalás és méltatlanság moraja futott végig a sorokon, de Adeline, — fájdalomában, — nem hallotta. A

Egyesült erővel.

Biharország a természet adományait tekintve is egyike az ország legelső vármegyéinek; van aranykalászt termő földje, vadakban, halakban bővelkedő erdei, vizei, természeti ritkaságai s a megye székhelyén félszáz egyesülete.

Nemrégiben alakult még egy, a *Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület* a vármegye agilis főispánja kezdeményezése folytán, amelyben tekintve az egész vármegyét befoglaló terepét nem egy már fennálló egyesület helyet foglalhatna s ez által egymást támogatva a különböző erők forrása lenne az egész vármegyére kiható működése által.

S hogy a *Népnevelési Egyesület* kiküldöttjei a beolvadás ellen foglaltak és pedig oly címeken állást, amint ez a lapokból olvasható ez az aggály, ha tiszteletreméltó is, de a kritikát minden tekintetben ki nem állja. Mert a negyedszázados mult szép, de itt még szebb jövőről van szó s az az indoklás, hogy a 68-iki törvények intenciói szerint alakult meg s azért nem olvadhat be az újonnan alakult Bmkbe.

Sem elméleti, sem gyakorlati súlyánál különös fontosságot nem igényelhet magának. Ily ok nem is lehet gátló körülmény, mert a beolvadás által eredeti rendeltetésétől, irányelveitől, a helycsere folytán a súlypont változást nem szenved, a vezetőszerp is a régié kezében marad, sőt új erők bevonása által egyesült eljárás mellett a közszellem emelkedni fog az egész vármegyében, amelynek nyomán áldásos közműveltségi fölvirágzás várható.

A Bihar megyei Népnevelési Egyesületet nagyrészt a vármegye községei tartották fenn s az egyesület vallás, nyelvkülönbség nélkül tőle telhetőleg minden segélyre szorult iskolát támogatott s ezután is támogathat. A BMKE magyar jelzése ezen nem változtat s ily cím semmiképen sem lehet akadály a beolvadásnak. Hisz a Népnevelési Egyesülettől sokan eddigél is távoltartották magukat s mégis prosperált, elismerésre méltóan oldva meg minden irányban nemes feladatát. Támogatá-

Adeline Penhoet 52 éves volt, mikor Jean Cheignon szivbajban meghalt. Cheignonné, kit az orvosok a csapásra rég előkészítettek, kötelességszerű fájdalomba merült és a temetési előkészületekkel foglalatkoskodott. Penhoet kisasszonyt csak gyászjelentéssel értesítették és miután távol lakott Párisból, nagyon későn jutott el hozzá a hír... Ha azonban éjjel utazna, talán a kellő időben érkezhetne a gyászházba, még mielőtt a halottat utolsó útjára viszik.

A máskor csendes, szerény, öreg falusi kisasszony csodálatos módon hirtelen megváltozott!

Sötét, mély gyászban érkezett meg, amí már csak azért is nagy megbotránkozást kellett, mert semminemű rokon viszonyban nem volt a megboldogulttal.

És micsoda gyász volt ez? Hevenyészett, rendetlen rajta minden; meglátszik, hogy a vén kisasszony remegő kezeivel minden teketét, gyászosat előkeresett és válogatás nélkül magára öltött! Még csak lebegő gyászfátyola se volt! A sirástól nekivörösödött, duzzadt, durva arca, kellemetlenül kivált a többi, sápadtra puderezott arcok keretéből. Karján egy ujságpapírba göngyölt nagy csomagot cipelt. A részvétnyilvánításra kitett iv mellett közönyösen haladt el, mintha észre se vette volna, hogy az a fekete frakkba bujtatott, ezüstláncos ur miért nyújtja felé mély meghajlással

templomban a rokonok szorosán sorakoztak, hogy Adeline tolokodását meggátolják, mégis sikerült neki az első padsorban helyet foglalni, hol némán elmerült tompa fájdalomában... Mintha az élet szállt volna ki belőle, olyan merően nézett folyton — a koporsóra...

A temetőben a gyászrendező hiába fáradozott, hogy a vén kisasszonyt a sirtól eltávolítsa... A kihányt földön, a nyitott sír szélén megállott, figyelmére sem méltatva az embereket, kik egymásnak nyújtották a szentelt viztartót; még arra sem gondolt, hogy szentelt vízzel fecskendezze a sötét sírüreget, csak sűrű könnyei hullottak szünetlenül mind nagyobb cseppekben a koszoruzott koporsóra...

Valami csodát várt... hogy az Isten ő érte és a halottért valami rendkívül fog cselekedni...

Ekkor közeledett hozzá a tanácsos ur, aki Cheignonék szalonjában úgy megbotránkozott könnyelmű nyilatkozatán, félre vonta és föllázadva a fülébe sugta:

— Mindenki gyanította, hogy Cheignon szereti! De, hogy ilyen örült legyen, érzelmeit a nyilvánosság elé hurcolja, senki se tette föl.

Mintha mély álomból ébredt volna fel, úgy sóhajtott:

— Szerettem... jobban mint bárki: a történetek dacára is mindég szerettem!

sukat pedig a községek hogy a bekebelezés folytán sem vonhatják meg az kétséget sem szenved.

Mert jogosan senki sem vághatja a magyarság szemébe, hogy nemzetiséget bénító, beolvasztó sovíniszta politikát vitt, avagy visz, mert akkor itt nem volna nemzetiségi kérdés épen úgy mint a Muszkaországba beolvasztott Beszarábiában nincs, ahol is már a csak nagyon öregek emlékszenek arra, hogy apáik román nyelven beszéltek. Nálunk a nemzetiségek kulturája, nyelve ma is érintetlenül áll s pusztulását nem óhajtja senki.

De a civilizáció általános haladása megköveteli, hogy szélesebb alapokon mozogjunk, hogy a tudomány, ipar, kereskedelem, földművelés számára minden kínáló természetes erő felhasználtsággal s e tekintetben a jogosultság a magyarság életigényeitől nem tagadható meg s e célok elérésére, kihasználására saját hazánkban nyílt sakkal csak fölléphetünk.

Nemzeti főmaradásunknak csakis az lehet a biztosítéka, ha a művelődést magasra, még pedig oly magasra emeljük, hogy e hazában mindenki, aki szellemileg avagy anyagilag haladni akar, hozzánk csatlakozzék, mert ezt a saját érdeke, java úgy kívánja, s ezt nem az által ériük el, ha mumiaiaként begombolyítjuk magunkat.

Egyáltalán a magyar jelzés által nem akarjuk magunkat a más nyelvet beszélőktől elszigetelni, nem ezek megromlására alakult a kultúregylet, amelyet egyesült erővel minden habozás nélkül föltétlenül támogatnunk kell, mert ezt kívánja a nemzeti kultúra érdeke.

Udvardy József.

Gránát Sámuel letartóztatása.

Elsikkasztott akták a városházán.

Gránát Sámuel ügynök, akinek banküzlete volt Teleky-utcán, már többször összeütközésbe jött a büntető törvénnyel. Különösen a kivándorlásra csábítást üzte a bankár ur s része van abban, hogy Biharmegyéből oly sokan vándoroltak ki a nyomorúságba, Amerikába.

Még az 1907. évben elítélte a kihágási bíróság Gránát Sámuel tiltott kivándorlás közvetítése miatt 30 napi elzárásra és 300 korona pénzbüntetésre s ezen ítélet jogerőssé vált. Ezen akként akart Gránát Sámuel segíteni, hogy újra felvételért folyamodott, azonban ezt úgy az I. fokban, mint II. od fokban elutasította a rendőrség és a tanács.

Gránát ez ellen is felebbezett s a felebbezésnek még 1907 szeptember 13-án fel kellett volna menni a belügyminiszterhez a városi kiadóból. Ugy tudták, hogy el is ment az akta.

A folyó év januárjában hasonló kihágás miatt újból megindították Gránát Sámuel ellen az eljárást.

Természetesen az előző büntetését súlyosbító körülménynek vették s most már 45 napi elzárásra és 500 korona pénzbüntetésre ítéltetett.

Gránát kifogásolta a súlyosbítást s erre utána néztek a dolognak. A postakönyvből kitűnt, hogy az iratok és a felebbezés még 1907-ben felmentek a miniszterhez. Most tehát az a kérdés állott elő, hogy a korábbi ítélet elévült, mert még nem küldte vissza a minisz-

ter, dacára, hogy egy év is elmult már. Megsürgették a dolgot a miniszternél.

A minisztertől az a meglepő válasz jött, hogy oda nem érkezett meg az ügy.

A megejtett vizsgálat során megállapították, hogy az akta sem a postán, sem a belügyminiszteriumban nem vezett el, hanem a városház irattárában történt a svindli, ahol Báchy Gerő napidijas, aki alig egy pár héttel ezelőtt halt el, volt megbízva az expedíálással. Az expedíálásnál kicserélte az aktákat. A tanu vallomások alapján Gránát Sámuel gyanúsítja azzal, hogy az akták eltüntetésére ő vette rá Báchy Gerőt s ezért 200 koronával megvesztegette. Báchy Gerő halálát megelőzőleg ezt beismerte egy tanu előtt, de azonkívül bizonyíték van arra is, hogy Gránát Sámuel egy másik városi alkalmazottat is megakart vesztegetni 500 koronával, hogy tüntesse el az iratokat.

Ezek alapján a rendőrség büntügyi osztálya Gránát Sámuel közokirat hamisítás büntetése való felbujtás miatt tegnap délelőtt letartóztatta. A nyomozást folytatják s Gránát Sámuel átadják a kir. ügyészségnek.

Tömeges gyermekgyilkosság a Körözsölgyön.

Hónapokkal ezelőtt megemlékeztünk róla, hogy az élesdi járási csendőrőrmester egy olyan ügynek a felderítésére vállalkozott, mely igen sötét képet vet a Körözsölgy erkölcsi életére. A csendőrőrmester hónapokkal ezelőtt megkezdett munkája oly nagy időt és munkát igényelt, hogy az élesdi csendőrség létszámát tel kellett emelni.

A nyomozás során az őrmester a sötét bűn szálai kibontása közben egy már majdnem elévült rablógyilkosságot is felderített s ennek nyomán jutott köztudomásra, hogy az őrmester milyen ügyben nyomoz. Ez ideig erre vonatkozólag semmiféle biztos dolgot sem lehetett tudni, mert az őrmester nagy titokban csinált mindent.

Most azonban a nyomozás első része befejezést nyert s a bizonyítékok beszerzésénél tart az őrmester. Most már nincs mit titkolni, mert az utolsó pillanat van, melyben rohamosan jönnek elő a legsötétebb bűn bizonyítékai.

Az újabb dolgokról élesdi tudósítónk a következőket jelenti:

Az élesdi csendőrőrmester tegnapelőtt jelentést tett a nagyvárad királyi ügyészségnek, hogy már korábban nyomozást kezdett a Körözsölgyön egy nagykiterjedésű angyalcsinálási bűnügyben. A nyomozás során beszerzett vallomások alapján a csendőrőrmester kérte az ügyészséget, hogy tegnapra a kesztegi temetőbe szálljon ki és ott az ő általa megjelölendő dombokat ásattassa fel. Az ügyészség azonnal intézkedett és megbizta Makay Kálmán dr. élesdi aljárásbíró, hogy szálljon ki a helyszínre és ott a csendőrőrmester által a temetőben megjelölendő dombokat ásassa fel és az esetleg ott levő hullát vagy hullákat exhumálja.

Kesztegen már tegnapelőtt óta állandóan csendőrök cirkáltak és vigyáztak a temetőre. Tegnap délben megjelent Kesztegen az élesdi aljárásbíró dr. Weiss Jakab járási orvos kíséretében és megkezdődött az ásás. Az első halom ásása alkalmával a harmadik ásó nyomra vizre találtak, azonban tovább folyt a kutatás és pedig borzalmas eredménnyel. Pár perc múlva a feltörő víz egy teljesen feloszlásnak indult hullát vetett fel.

Ezután tovább folyt a kutatás. A csendőrőrmester által megjelölt halmok közül felbontottak a tegnapi nap folyamán négyet és háromban minden koporsó nélkül három feloszlásban lévő csecsemő hullát találtak. Egy halom alatt kicsiny koporsóban egy fél éve eltemetett csecsemőt talált a bizottság. A hullákat exhumálták és a vizsgálatot tovább folytatják.

A csendőrség az est folyamán letartóztatott egy tót leányasszonyt, aki előzőleg Cékéu lakott és azóta költözött Kesztegre.

A tegnapi exhumálás még csak kezdet volt, mert a bűnügyi nyomozás a Körözsölgy csaknem minden községéből derített fel ilyen esetet. A mai nap folyamán még mindég Kesztegen fog időzni a bírósági kiküldött bizottság és még több bűnügyben fogja megtartani a helyszíni tárgyalást és vizsgálatot.

A mai vizsgálat befejezése után tovább, más községekbe megy a bizottság s ott tartja meg a vizsgálatot.

A tegnapi eset nagy szenzációját képezi most az egész Körözsölgynek s mindenütt méltó felháborodással tárgyalják az ügyet.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 14. Kath. Kőr. záróünnepélye a püspöki palota dísztermében d. u. 5 órakor.

Április 18. A Biharmegyei Közművelődési Egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.

Előzetési felhívás.

A tisztességes irodalom pártolása mindaddig üres jelszó marad, míg a közönség akarata tartalmat nem ad neki. Kezdeni kell pedig az az irodalommal, amellyel mindennap érintkezünk: a hírlapirodalommal.

Százezer koronát jóval felül halad, a második százezerhez közeledik az az összeg, melyet a központi katolikus sajtó támogatására a Sajtóegyesület eddig összegyűjtött. — Ilyen összegre a vidéki sajtó nem számíthat. De arra feltétlenül szükség van, hogy alapítvány helyett előfizetőkben gazdagítsuk azt a sajtót, melyet bátran tehet asztalára a család.

Lapunk a keresztény magyar családok újságja. Mindent megírni, de úgy megírni, hogy ne kelljen a lapot szégyenkezve elrejtetni: ezt az elvet már akkor követtük, amikor még a társadalom nagy része nem is sejtette, minő méreg a pornográfia s mily erős harc lesz szükséges annak leküzdésére. A mellett politikai irányunk vezérezsméje a független, keresztény, dolgozó Magyarország. Szent László városában Szent László virágzó Magyarországa lebeg előttünk ideálként.

Kérjük olvasóink támogatását, lapunk hatóságos terjesztését. A kiadóhivatal, melynek vezetését Csávássy Gyula és fia vették át, mindent elkövet a lap megfelelő kiállítására és pontos szétküldése körül s támogatja a szerkesztőséget nehéz munkájában. A kettő ek munkája azonban csak akkor vezethet sikerre, ha harmadiknak beáll a munkába a legerősebb fél: a közönség.

A közönségért dolgozunk a közönséggel: ehhez kérjük mindnyájunk támogatását.

Lapunk a legolcsóbb a helyi nagyobb lapok közt; előfizetési árai a lap homlokán olvashatók.

A Tiszántul
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Nagypéntek—Magyszombat.

A keresztény világ mély gyászszal és kegyelettel ülte meg tegnap a Megváltó keresztalálának emlékeztétét. A templomok egész nap zsúfolva voltak.

A székesegyházban *Fetser* Antal felsz. püspök tartotta a konsecratió nélküli misét s dr *Lestyán* Endre papnöveldei lelkiigazgató szent beszédet mondott.

Az olasz plébánia templomban délelőtt *Imrik* S. Zoltán plébános tartotta a csonka misét és a szent beszédet. Délután a körmenet nem nemt fel a Kálváriára, hanem úgy a zörgő vecsernyét, mint a szent beszédet a templomban tartották meg s *Barabás* György káplán predikált.

A Szent László-templomban délelőtt a csonka misét dr *Vucskics* Gyula esperes-plébános, a szent beszédet pedig *Gálffy* Sándor káplán tartotta.

A váradi velencei plébánia templomban úgy a nagypénteki szertartásokat, mint a prédikációt *Halász* Gyula plébános végezte.

Az idő pompás, tavaszi meleg volt s a közönség reggeltől késő délutánig nagy tömegben hullámozott az utcákon s áhítattal látogatta a templomokban a szentsirokat. A Kálváriára ezernyi közönség zárandokolt a délután folyamán.

*

Ma, Magyszombaton reggel az összes plébánia templomokban tűz-, husvétii gyertya- és keresztik szentelés lesz, utána pedig ünnepélyes szent mise, mely alatt Glóriakor megkondulnak a harangok.

A székesegyházban reggel 9 órakor lesz az ünnepélyes szent mise.

Délután és este a feltámadás a következő sorrendben megy végbe:

a premontrai rend templomában 3 órakor;
az irgalmas rend templomában;
a székesegyházban este 6 órakor;
a váradi velencei plébánia templomban este 6 órakor;

a kapucinusok templomában este 6 órakor;
az Orsolyazárda templomában este fél 7 órakor;

a Szent László templomban este 7 órakor;
a váradi olasz plébánia templomban este fél 8 órakor.

A székesegyházban a feltámadás szertartását *Fetser* Antal felsz. püspök végzi.

Ugy itt, mint a plébánia templomokban kedvező idő esetén a szokásos körmenetek lesznek a feltámadási ünnepségek alkalmával.

* **Személyi hír.** *Vegh* Ödön pénzügyminiszteri osztálytanácsos a husvétii ünnepekre Nagyváradra érkezett.

* **Hangverseny a püspöki rezidenciában.** A Katolikus Kör liceumi hangversenye iránt minden oldalról nagy érdeklődés nyilvánul meg. A hangverseny műsora oly kiváló számokból van összeállítva, hogy azok minden egyes száma igazi műélvezetet fog nyújtani. A hangversenyre a rendezőség most küldte szét a meghívókat, erre vonatkozólag a rendezőség ez uton kéri azokat, akik tévedésből nem kaptak meghívót és arra igényt tartanak, hogy ezt dr *Imrik* Gusztáv ügyvéd, egyleti titkárnál jelentsék be. A hangversenyre jegyeket már a mai naptól kezdve lehet váltani *Láng* József kereskedésében. Az érdeklődést fokozza az is, hogy a nagyszabású művészi hangverseny a püspöki rezidenciában lesz megtartva. A hangverseny április 14-én szerdán délután 5 órakor veszi kezdetét. A hangverseny műsora a következő: 1. Részlet Lohengrin operából, Wagnerből. Énekli a székesegy-

ház énekkara. 2. Schumann: Carneval de Vienne Zongorán előadja Szalay Stefánie. 3. Dr Lányi József püspök előadása. 4. Micaela dala Carmenből. (Bizet.) Énekli Ránffy Ilonka. 5. Beethoven negyedik triója. Előadják: zongorán Kiss Nóra, hegedűn Nagy Ferencz, csellóm Kürty István. 6. Regina Coeli, a Paraszt becsületből, Énekli a székesegyház énekkara. Számozott ülőhely: 1. sorban 5 korona, 2—7. sorban 2 korona, 8—13. sorban 1 korona. Állóhely 60 fillér. A jegyek a meghívó felmutatása mellett megváltathatók *Láng* József könyvkereskedésében s a hangverseny alkalmával a pénztárnál. A tiszta jövedelmet a kör könyvtárának céljaira fordítják.

* **Uj dandárparancsnok Nagyváradon.** *Cankl* Rezső vezérőrnagy, a nagyváradi 33. gyalogdandár parancsnoka elhagyja Nagyváradot, mivel a budapesti 4. hadtestparancsnoksághoz osztatott be. Helyére *Dietrich* Albert ezredes, a 33. sz. gyalogezred parancsnoka nevezetett ki a nagyváradi 33. gyalogdandár parancsnokává.

* **Felemelt államsegély.** A nagyváradi kereskedelmi tanonciskola fenntartására eddig évenként 1000 korona segélyt adott a kormány. Nagyvárad városa felterjesztésben kérte a minisztert, hogy a kereskedelmi tanonciskola évi segélyét 2000 koronára emelje fel. A miniszter értesítette a várost, hogy a segélyt évi 1200 koronára emelte fel.

* **Id. Daday József temetése.** Nagygyászpompával, óriási közönség részvételével ment végbe tegnap, pénteken délután id. *Daday* József közbecsülésben állott polgár temetése. A résztvevő közönség teljesen ellepte a gyászház udvarát. A 48-as kör, valamint a 48-as párt gyászfátyolba vont nemzeti lobogóval, az ipartestület tagjai tömegesen vettek részt a temetésen. A gyászháznál az ev. ref. egyházi énekkar énekelt s *Csák* Máté ev. ref. lelkész megható imát mondott, mely után a hosszú kocsisortól kísért gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a sírnál *Sulyok* István ev. ref. lelkész tartott imát. A koporsót ellepték a szebbnél-szebb koszorúk, köztük a függetlenségi kör és párt koszorúja. A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Még nem szabadságnak.** A lapok ama hírével szemben, hogy megkezdik a Boszniába vonult katonák szabadságolását, hivatalosan közlések, hogy a hadvezetőség egy pillanatig sem késlekednék ily intézkedés fogantatására, de tekintettel az általános, mindenki által ismert helyzetre, ezt az időpontot megállapítani még sem lehetett. Mihelyt ez bekövetkezik, nincs ok, hogy azt a nyilvánossággal ne közöljék. Néhány bécsi és budapesti lap tegnap egész bizonyossággal közölte, hogy husvét után megkezdik a határa rendelt tartalékosok szabadságolását. Amit természetesen, hogy ily intézkedések a közel jövőben történni fognak, épp oly mértékben nem helyén való új hamis hírekkel, a melyek hijján vannak az illetékességnek a közönségben, mind a tartalékosok, mind hozzátartozóik körében optimizmust kelteni, amely esetleg csalódásokra vezethet.

* **Ötven évig tanító.** Nagy Ferencz sarkadi ev. ref. tanító ötven év óta nevel hű és értelmes magyar népet a magyar államnak. Ezt a szép jubileumot készülnek most megünnepelni. A jubileumot husvétkor tartják meg az öreg tanító pályatársai, a kikkel az egész község s a nagyváradi tanfelügyelőség is együtt ünnepel.

* **Egyházi kinevezések.** Az apostoli király *Reiner* Gyula szuloki plébánost a veszprémi, dr *Pirchalla* Márton podolini plébánost és dr *Rolny* Frigyes papnöveldei alkormányzót és theol. tanárt a szepesi káptalanhoz kanonokká nevezte ki.

* **Nyugdíjazott honvédplébános.** *Aranyszó* József, a soproni honvéd főreáliskola állományáa tartozó honvédplébános, ki régebben a nagyváradi hadapródiskolának volt egyházi tanára saját kérelmére nyugalmába lépett s ez alkalmából király ő Felsége megparancsolta, hogy nevezettnek a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék.

* **Kilépett a honvédség kötelékéből.** Dr Rétszentmiklósi Des *Echerolles-Kruspér* Sándor a debreceni 2. honvéd huszár ezredbe tartozó tartalékos hadnagy saját kérelmére a honvédség kötelékéből elbocsátatott.

* **A becsületrend egy magyar iparosnak.** Ritka kitüntetésben részesült egy magyar iparos: *Zsolnay* Miklós, pécsi majolika-gyáros. A francia köztársasági elnök a becsületrend lovagkeresztjével tüntette ki a kiváló iparost, aki majolika gyártmányaival egész Európában elismerést szerzett a magyar iparnak.

* **Halál a Berettyóban.** Klincse Demeter munkás ember még március 13-án indult el Csokajról Hegyközszentmiklósról, ahol meglátogatta a leányát, akinél tulságosan beborozott. Ilyen állapotban indult utnak hazafelé. Utközben a Berettyó folyó mellé került és ott beleesett a vízbe. Klincse hulláját csak tegnap este találták meg a Hegyközszentimre határában lévő malom mellett.

* **Kinevezés.** A m. kir. dohányjövédéki központi igazgató *Klós* Ákos piskolti lakost m. kir. díjtalan dohányjövédéki gyakornokká nevezte ki.

* **Névváltoztatás.** *Dluckopolszky* Alajos nagyváradi lakos a saját, valamint kiskorú Erzsébet és Olga gyermekeinek vezetéknevét *Dobó*-ra változtatta.

* **Kitüntetett alezredes.** Király ő Felsége báró *Ulm* Ferenc 7. cs. és kir. huszárezredbeli alezredesnek a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

* **A szekeresek nyilvántartása.** A rendőrség esaton felhívja a nagyváradi összes fuvarosokat, (szekereket), hogy 8 nap leforgása alatt jelentkezzenek a rendőrségen Horváth Géza tb. r. alkapitánynál, ahol jegyzékbe veszik őket és nyilvántartási számot tartalmazó táblákat fognak kapni. Ez a jelentkezési kötelezettség minden fuvarosra kiterjed, tekintet nélkül arra, hogy tagja-e a fuvaros szakegyletnek vagy sem. Az intézkedésnek az a célja, hogy a fuvarosok rendszeres nyilvántartásba kerüljenek és hogy a szekereiken alkalmazandó jelzőtáblák segélyével könnyebben ellenőrizhetőek legyenek.

* **Elfogott templomrablók.** Csütörtökön este 8 órakor Rozsnyóról két csendőr érkezett Nagyváradra és a bűnügyi osztálynál jelentkeztek és segédletet kértek az általuk megkezdett nyomozathoz. A csendőrök ugyanis Rozsnyón elfogták *Lökös* Dénest, aki Rozsnyó környékén, Zilahon és Nagyvárad mellett Peceszőlősen több templomrablást követett el. A csendőrök *Lökös* itteni társai után kutattak. Eljárásuk csakhamar eredményre is vezetett, mert Vass Károly nyomozó rendőrelőőr segítségével még este 10 órakor elfogták Daróczi Sándor fegyházviselt alakot, aki február hó 2-án szabadult ki Szamosújvárról és aki a Páveltán egy pincében, ahol a zöldséges kofák a zöldségeiket tartják, ásta el egy részét a reális zsákmánynak. Itt megtalálták a szilahi templom-

rablátsból eredő ezüst kelyhek összetört darabjait Hamarosan megkerült a másik társtettes is, Orosz Gábor rovtomultu egyén személyében, aki a saját zsákmányrészét Breier Farkas itteni házalónak adta el. Breier viszont tuladott a drágaságokon. Mindhárman a rendőrségre kerültek, honnét az ügyészségre kísérik. A csendőrök visszautaztak Rozsnyóra.

*** Titokzatos vendég a Fekete-Sasban** Titokzatos eset foglalkoztatja most a nagyváradai rendőrséget és a kórház orvosi karát. Tegnap délután a Budapestről jövő vonaton egy elegáns urinő érkezett Nagyváradra s itt egyenesen a Fekete Sas szállóba hajtatott, ahol szobát bérelt és lefeküdt. Este a szálloda személyzete jankiáltásokat hallott az idegennő szobájából, mire benyitottak és ott halálsápadtan találták a nőt. Az előhívott mentők beszállították a beteget a kórházba. A kórházban dr. Gerő Sándor orvos vizsgálta meg a nőt és heves ideggörcsöket konstatait nála. A nő eszméletlen állapotban van. Még ezideig nem tudták megállapítani, hogy mi okozta az ideggörcsöket, azonban valószínűnek tartják, hogy a nő megmérgezte magát. A titokzatos nő a szállóban dr. Pogány Győzőnének jegyezte be magát és Buapestről jött. A rendőrség lepecsételte a szobát és a nő holmiját s megindította az eljárást. Eddig még nincs megállapítva, hogy kicsoda tulajdonképpen a nő s nagyon valószínű, hogy a bejegyzett dr. Pogány Győzőné hamis név.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat szünet.

Vasárnap délután: János vitéz; este Erdészleány.

Hétfő délután: Atalanta; este: Tatárjárás.

Ünnepi előadások. Az ünnepi előadásokra napok óta tart a jegyváltás a nappali pénztárnál. A színrekerülő darabok a szezon legnépszerűbb operettjei s így természetes, hogy mindkét este és minden délután zsufolásig megtelik a színház közönséggel. Vasárnap délután a János vitéz, ezt a hervadhatatlan sikerű népies daljátékot, hétfő délután pedig Atalanta, az új magyar operettek legszebbikét játsszák. Vasárnap este szokatlanul meleg és zajos színházi eseményben lesz részünk. Tizedszer adják az Erdészleányt kisbérletszünetben s ebből az alkalomból a publikum Diósi Nusit impozáns ovációkban akarja részesíteni. Hétfőn este bérletszünetben a Tatárjárást adják.

Csöppség. A jövő héten zajlik le az utószezon legérdekesebb reprize. A Csöppséget adja elő a színészgárda Bátorfalvi Elza és Hevessi Gusztó heves harca csak növeli ezeknek az estéknek érdekességét, zajos, szines hangulatát. Három estén át kerül színre a dráma Bátorfalvi Elza, Hevessi Gusztó és Diósi Nusit főlőlváltva játsszák estéről-estére a címszerepet. Hogy melyik jobb, melyik dicsőbb, melyik nagyobb: ennek eldöntése a közönség feladata lesz. Tekintettel a darab gazdag szépségeire, hatásban bővelkedő, poétikus jeleneteire, előrelátható, hogy mindegyik művésznek legjobb tehetségével száll sikra a közönség elismeréséért.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Márffy Ödön tárlata a megyeházán. Márffy Ödön fővárosi festőművész, aki egyike azoknak a modern festőknek, akik batározottan a festészet forradalmának vezetői közé sorozzák magukat, jelenleg Nagyváradon időzik és itt a megyeházán rendez 80 képből álló kiállítást. A kiállítást husvét vasárnapján délelőtt 11 órakor nyitja meg a művész Glacs Antal főispán jelenlétében. Ma a sajtó részére lesz nyitva a tárlat s a képek művészi értékéről holnapi számunkban fogunk referálni. A kiállítás tiszta jövedelmének egy része a *Bmke javára* lesz fordítva.

IRODALOM.

☒ Holnapos költészet. Az ósdi, elavult, penészes, mult szagu formák éneke, a Holnaposok szerint röviden, de velőtlenül: a Ma költője kétségen kívül sokat és élvezettel olvassa az ifju nagyok poémáit. De nem azért, hogy tanuljon belőlük, hanem, hogy nevetvén egyik-másik költemény-monstrum fölött, kedvet kapjon egy kis gondülő paródiázásra. A Holnap költészetének tisztességesen induló nimbuszát az a tuhajtott kultusz tépdeste meg és tépdesi meg maig is, a mely nevetésre ingerli az intelligens vers-olvasót; pedig a nevelés, mint tudatik, ől . . . És nem is késnek ezek a paródiázások. Szabolcska Mihály csak nem régen irt egy »Holnapos vers«-et, a »Káprázatok tornyából«, a mely módőtőlött ugyesen adja vissza az egész elfajult Holnapos verselési modort, a mely, sajnosan tapasztalható — mind rohamosabban balad a vadsüket értelmetlenség örvénye felé . . . Sehol semmi értelmesség, sehol semmi értelem hangulat, ihlet, csak szó, szó, üres, kongó, zagyva, hangzatos szó. . . Az a néhány tehetségesebb, a kik még nem irtanak az értelem rovására, de a kik alapján megindították ezt a magyar lyrai kergetáncot, viselje a felelősséget ezért a nevetéségesen elszomorító dekadenciáért. Annyi azonban tény, hogy ha több nem, egyetlen haszna mindenestre van a Holnap-nak: övé a dicséret és érdem, hogy megteremti Magyarországon a paródiikus költészetet . . . Jobb hiányában ez is ér valamit. Azonban hadd halljuk a legujabb Holnapos verset, mely Lovász Károly humorát és paródiázó tehetségét bizonyítja:

Köpek terpeszkednek a járdán
Pesten járván.
Hajtű bagó, geny, hulla . . .
Ó ezerkétszázhuszonkettő.
O aranybulla!

Nyavaly, staneli, cipőpertli,
Gombostü, brettli,
Nadrággomb, patlanás, csibész,
Ó meennyi évszám, ó meennyi dátum,
Ó mohácsi vész!

Ó 48, ó 67.
Ó Iksz, ó Ipszilon!
Mék Párisba (kettős pont):
Otkolom, gummisarok,
Ágy, vágy, bimbó szírom.

TANÜGY.

△ A gyógynövény kultúra fejlesztése. Darányi Ignác földmivélsügyi miniszter elrendelte, hogy a hazánkban vadon termő gyógynövények szedésének és értékesítésének elsajátítása végett *lelkészek és néptanítók részére tanfolyam* rendezessék. Ezen a tanfolyamon a résztvevők a gyűjtésre érdemes vadontermő gyógynövényekkel megismerkedhetnek, azok gyűjtésének, szárításának, csomagolásának és értékesítésének minden részletét elsajátíthatják, hogy azután állandó lakhelyükön a gyógynövények rendszeres gyűjtését és értékesítését szervezhessék. A szakemberek veze-

tése alatt álló tanfolyamot a kolozsvári magyar királyi akadémián tartják meg s részt vehetnek rajta vidéki lelkészek és néptanítók, kiket a miniszter költségeik megtérítéseként segélyben is fog részesíteni. A pályázati kérvények a földm. miniszterhez címezve 1909. április 30-ig nyújtandók be a kolozsvári gazdasági akadémiánál, a hegyvidéki, vagy az erdélyrészi miniszteri kirendeltségnél. Azok a lelkészek és néptanítók, kik a hegyvidéki vagy az erdélyrészi miniszteri kirendeltség területén működnek s a kik a gyógynövények természetével, vagy gyűjtésével már eddig is foglalkoztak, a felvételnél elsőszében fognak részesülni. — A gyógynövények ismertetését nálunk ujabban dr. Zelenyák János lekéri plébános kezdette meg, ki erről nagyszabásu tanulmányt irt.

ÁVIRATOK.

Törlik a zágrábi bört.

Bécs, április 9. Egyik dalmát képviselőtől szereztem értesülést arról, hogy ő Felsége elfogja rendelni a zágrábi felségáruhási pör törlését. Azt állítják, hogy a kezdeményezés e tárgyban egyenesen Péter szerb király részéről indult volna meg, aki követje után értesítette volna a felséget, hogy Szerbiának baráti érzületét a monarchiához mennyire gyarapítaná, ha ez a pör, amely Szerbia lakosságát rendkívül izgatja, királyi kegyelemmel befejeztetnék. A dalmát képviselő azt is mondta, hogy a szenzációvá dagasztott pör csak tárgyalási botrányok szenariójására alkalmas, de semmi esetre se arra, hogy nagy szerb összeesküvést kiderítsen. Azt a hírt, hogy magyar képviselők Bosznia-Hercegovinát Szerbiának ígérték volna, a dalmát képviselő hazugságnak minősíti. Az erre vonatkozó irásokat hamisítványoknak.

Mindenesetre — mondta a dalmát képviselő — üdvös lesz a királyi beavatkozás, amelyre már van precedens. Annak idején a felség kegyelme intézte el ezt a híres erdélyi nemzetiségi pört Károly román király kérelmére Bánffy báró kormányzása idején.

A pertörítésnek ellenértéke — ugyancsak bécsi tudósítás szerint — koalíció leszerelése volna a horvát részről Magyarországgal szemben támasztott követelésekről. A magyar országgyűlés horvát tagjai átsimulnának a kormány által alakítandó többséghez. Rauch báró maradására vagy eltávolítására a békés kibontakozás megakasztására okul nem szolgálhat.

Vakmerő rablógyilkosság.

Babocsa, április 9. A nógrád-verőcei rablógyilkossághoz hasonló eset történt tegnap Babocsa - Cseke - Visonta uton. Geininger Károly budapesti vállalkozó mérnök egyik alkalmazottját Kreitz Nándort utközben megtámadták és leszúrták. Kreitznél 4000 korona volt, melyet a munkások kifizetésére küldtek neki. A tettesek ismeretlenek, a csendőrség nyomoz.

Izvolszky lemondása.

London, április 9. Izvolszky csak abban az esetben fog lemondani, ha Stolipin és az egész kabinet visszalép. Az utóbbi esetben Durnova lesz Stolipin

utóda. Izvolszky azért vett 3 heti szabadságot, hogy Münchenbe utazzék, ahol orvosi műtétnek veti magát alá.

A szerb tisztok lemondásának oka.

Berlin, április 9. Okanovics a királyi lovasezred volt parancsnoka azt mondta, hogy téves az a hír, hogy a tisztok azért mondtak volna le állásukról, mert a békes megoldás kerekedett felül s evvel a kormány határozata ellen akartak volna tüntetni, minden alapot nélkülöz. Itt az ideje, hogy nemzeti politikát csináljanak, nem pedig pártpolitikát, amihez azonban jó hadsereg kell.

Zsidóknak tilos a fürdés.

Berlin, április 9. A Berl. Tagbl. jelenti Pétervárról: Az illetékes közigazgatási főnök rendeletére a kaukáziai fürdőkben az ideai fürdő-évedra a fürdőzést az összes zsidóknak megtiltották. A fürdőhelyeken működő zenekaroknak megtiltották, hogy zsidó zenészeket alkalmazzanak.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 7

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 7

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. április 7

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	— —	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	— —	95.50
Osztrák járadék papirban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— —	631.50
Páris vista	— —	689.50
20 márkás arany	— —	23.51

20 frankos (Napoleonder)	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.96
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	— —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— —	94.50

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: Faragó Béla.

(Folytatás.)

26

— Nem szerettem, ha ilyenkor alkalmatlankodik valaki a szegény atyafiságból.

— Előkelő embernek ez nem kelletlen, mondá Anasztázia.

— Jöhet . . . egyezett bele Móni ur . . .

— Az ajtón belépett az engedély kiadása után Szádellői Barnabás ur . . .

Az ajtó küszöbén szédülés fogta el, majd sóbálványá akart meredni, ott ült vele szemközt Ilona és a felesége, a kit került, mint az ördög a tömjént.

Soha ilyen. Egy teljes percbe került, míg összeszedte magát. Arca másként nézett ki mint herceg, másként színészkorában, mint patikárius legény elváltoztatta magát. Hirtelen ötlete támadt, hogy a székely góbét adja s ezt véghez is vitte.

Móni bácsi mindjárt ráismert.

— Éppen olyan vagy, mint az apád, farragatlan tuskó! Új le, össze ne piszkold az abroszt. Nem vagy éhes?

— Vagy igen.

— No hát akkor rajta; szereted a levest?

— Már a tehénhus kedvéért is instálom.

Ilona ezt sugta Kelenföldi Anasztáziának: Ez ő, a herceg!

Anasztáziának éppen a nyelvén volt, hogy Ilonát beavassa a titkába. Most már mást gondolt, intett férjének, hogy ne árulják el egymást. Titok, hallgatás! Kezével elzárta ajkát . . .

A székely góbé falt, mint egy enyedi diák s néha nagyokat röhögött, ha valaki valami jót mondott . . .

A kötélén nehezebben nem tartja a kezdő bohóc az egyensúlyt, mint Barnabás barátunk tartotta, de jól tartotta, mintha jutalomjátéka lenne.

Móni bácsi is jelt adott, hogy hallgasanak s beszéljenek közönyös tárgyokról. Zsindely van a háztetőn, nem jó a gyereket mindenbe beleavatni, még elronthatna mindent.

A fekete kávé a kék nappaliba vitték. Felállás közben Móni bácsi odasugta a rektor: Maradjon kívül a gyerekekkel, azután itassa le keményen, hadd emlegesse meg a nagyapja bázát, mert ha panaszja lesz, fringiót rántok rá!

Rektor uramnak tetszett a mulatság. Hátha a gyerekekkel egy két parthie tartit lehetne eszközölni? Jobb lesz, ha kimennek a méhesbe, oda visz ki egy kancsó bort és pedig nem az ordinárius borból, hanem a valódiából, az igaz huszár nektárból.

Barnabás örült annak, hogy a megérkezés legelső perceit nem kénytelen a társaságban tölteni. Mindjárt megismerte a rektoruramban a becsületes embert, ettől akart tanulmányokat szerezni arról, hogy került ide Ilona és mit akar itt a felesége? . . .

A méhesben neki láttak kettecskén a tartlinak és közbe-közbe a zöld kancsóból nagyot szippantgattak, ha az egyik belefáradt, töltött a másik . . . Egyik jól keverte a kártyát, a másik még jobban. A rektor nagy meglepettséggel Barnabás és őszintén elbe-

szélte mindazt, a mit hallott délben, délelőtt. Kitűnő előadó volt. Barnabás készen volt a helyzettel s elhatározta, hogy bátyját minden nemű szélhámoság ellen megvédi . . . Erezte nehéz feladata súlyát, mert a feleségével kell megküzdeni, vagy vele véd- és dacsövetségre lépni.

Beszélni kell vele.

Nem sokára alkalom nyílt vagy a hadüzenetre, vagy a békekötésre. A rektort behívták. Ezt az időt használta fel Anasztázia, hogy a kertbe osonjon.

— Megismertelek, rettenthetlen patikárius.

— Én is, halhatatlanságnak dicső ügynőke.

— Minek guyyolódunk egymással Barnabás? Ne rontsuk egymás üzletét. Én nem vágyok a te dolgodba, te se rontsd meg az enyémet. Ugy is el akarok tőled válni, szerencsém akad, egy patikárius . . . a te kedves princid. Hozzásegítlek a leányhoz, elveheted . . . Nos?

— Én ezt az ártatlan kedves leányt nem akarom a te kezedből megnyerni. Szívét fogom meghódítani ha lehet, s ha nem, úgy legalább megmentem. Menj elkezdett utadon addig, míg bátyámnak nagy anyagi romlására nem lesz: A válóper megkezdjük, maradj itt addig, mi egymást nem ismerjük.

— Jól van kegyelmes hercegem.

— Azután arra a leányra úgy vigyázz, mint a szemed fényére, mert azután én húzom ki a fringiót.

— Tehát véd- és dacsövetség.

— Békekötés nem, csak fegyverszünet.

— Annál inkább kösd meg, mert ma érkezik frau von Spektakl és akkor a vesztes te vagy.

— Jól van sítán cimborája, majd meglássuk.

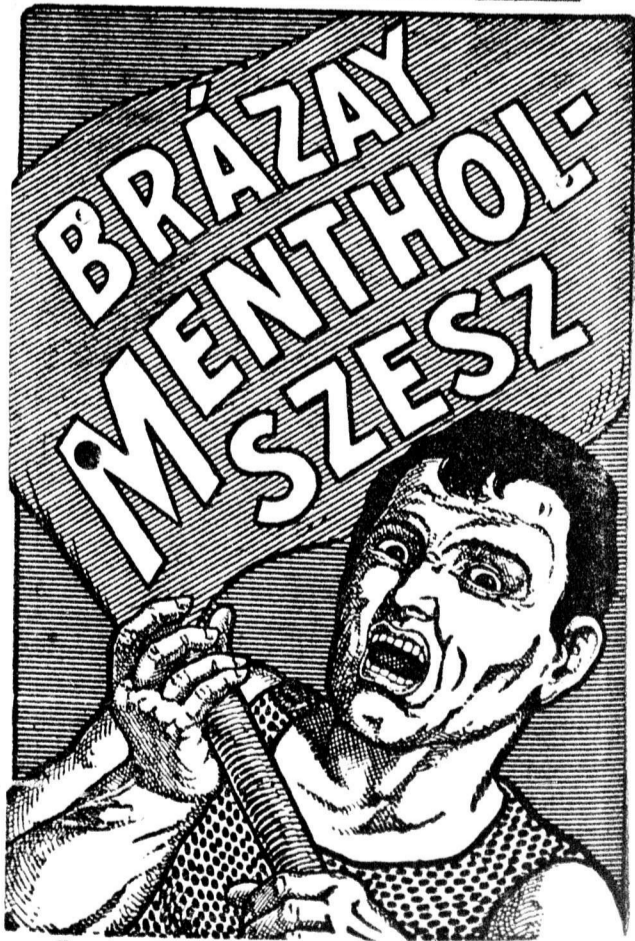
(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Az élet minden bajában legjobb segítség és legmegbízhatóbb háziszer a

ERŐSIT! SEGIT! MEGOV!

Egy üveg ára 40 fillér.

Kapható mindenütt.

Közgazdasági Bank Részv.-társ. Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Üvegfestészet, edzési műterem, üvegcsiszolda
és tükörgyártó telep.

Neumann Károly

Nagyvárad, Teleki-u. 11.

a Kereskedelmi és Iparkamara palotájában.

Művészes kivitelű templomablakok tervezése és készítése, üvegedzés, arany-nyal és ezüsttel is.

Diszűvegezés, cimerfestészet.

Üvegcsiszolás, rézfoglalatok, modern kirakat és kávéházi berendezések.

Tükörborítások, pecsétes régi tükrök újraöntése.

Árjegyzék, tervrajzok díjmentesen.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetősége Kolozsvárt.

12084—1909. III. szám.

HIRDETMÉNY.

Tekintettel a Nagyvárad állomáson folyó bővítési munkákra, valamint a szállítmányok lassu elfuvarozása miatti rakhely hiányra, a forgalom megakasztásának elkerülése érdekében kénytelenek vagyunk kereskedelmi miniszter nr. Öngyméltóságától április 2-án kelt 30541. sz. előzetes jóváhagyásával folyó évi április 10 től számítva további intézkedésig az alábbi korlátozásokat életbe léptetni.

1. A Nagyvárad állomáson leadásra kerülő szabadban raktározó kocsisrakományu áruk fekbórmertes ideje 48 órára lesz állítatik.

2. Ugyanezen áruk fekbére a díjszabásszerű 0.4 fillérről 1.2 fillérré felemeltetik.

Saját érdekükben is kérjük a feleket ezen áruk lehető gyors elfuvarozására.

Kolozsvár, 1909. április hó 6-án.

Az üzletvezetőség.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerüendő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellet, hogy a takarékoság ügyét szolgálja tagjainak beteteik négyötödrésze erejéig kölcsönt is nyújt.

Felvételdíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait,

valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet igazgatósága.

BELÉPÉSI FELHÍVAS.

A „MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET”

1909. évi július hó 1-én új évtársulatot kezd, mely 1912. június hó végéig tart.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 20 fillér heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek készpénzben fizetetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetkezet helyisége a Magyar Bank részvénytársaság I. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, („Fekete Sas” bérpalota).

Jegyzések már a mai naptól kezdve elfogadtatnak, melynek mielőbbi eszközésére felkérjük a szövetkezet t. tagjait, valamint az újonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1909. március havában.

A „Magyar Takarékszövetkezet” igazgatósága:

Dr. Adorján Emil

Lukách Géza, elnök.

Darvassy Lajos

Köszeghy József

Sziládky Ernő

Dr. Kurländer Ede.

MAGYAR BANK

részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

Üzletfeleink érdekében egy nagyobb fővárosi jelzálogbankkal állandó összeköttetésbe lépén, abban a helyzetben vagyunk, hogy

nagyváradai házakra,

továbbá Biharmegyében levő földbirtokokra kedvező feltételek mellett

10, 20, 25, 40 vagy 50 éves

törlesztéses kölcsönöket adhatunk.

Már bekebelezett 6 százalékos vagy ezt meghaladó kamatozásu kölcsönöket

olcsóbb kamatu

törlesztéses kölcsönre bélyeg- és illetékmentesen átválttatunk.

Mindenemű felvilágosítással intézetünk jelzálog osztáya készségesen szolgál.

Nemes kanári.

Saját tenyészté-ü Seifert-féle gyönyörű remek furulyázó, szép átmenetű, mély dú-dú fütytyel 16 koronától 40 koronáig. Trute-féle nagyon szép sima éneklők 14—30 koronáig, harci jól éneklők 10—16 koronáig, tenyész nőtények jól élelők 4—6 koronáig.

Élő megérkezésről szavatolok.

KUHN ANTAL

posta segédtisznél Belényes Biharmegye.

Alapított 1889-ben. Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szives figyelmébe ajánlom »Erika« parquette és padló fénymázam, kerti butor festékeim mindenféle színben brundinom, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem. Vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! **Kérem címemre ügyelni.** !!

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram lámpa darabja 450 kor.** 100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fényképek és **izzólámpák,** ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,**ívlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** → megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léőről 12 léőről minden nagyságban

Elvállaljuk**villamos világítási**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

széles kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutanyos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.